



08.11.2021

Vastaanottaja

PELASTUSOPISTON LAUSUNTO**Asia VNS 4/2021 vp Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta**

Pelastusopisto kiittää mahdollisuudesta lausua Valtioneuvoston selonteosta sisäisestä turvallisuudesta.

Yleisiä huomioita

Selonteossa on huomioitu laaja-alaisesti ja monipuolisesti niitä tekijöitä, jotka vaikuttavat sisäiseen turvallisuuteen. Keskeisenä tavoitteena olevaa viranomaistoiminnan painopisteen siirtymistä korjaavista palveluista entistä enemmän ennaltaehkäisyyn konkretisoidaan esitetyillä toimenpiteillä.

Luottamus turvallisuusviranomaisiin on tällä hetkellä hyvin korkealla tasolla. Keskeistä on pitää luottamus jatkossakin korkeana. Huolestuttava viite tässäkin suhteessa on se, että pelastushenkilöstöön työssään kohdistuva väkivalta ja väkivallan uhka ovat tasaisesti kasvaneet.

Moniviranomaisyhteistyöllä on pitkät perinteet Suomessa. Sen merkitys korostuu erityisesti harvaan asutuilla alueilla. Pelastusopisto on huomioinut moniviranomaisyhteistyön koulutuksessaan, mutta edelleen yhteistyötä on tarpeen kehittää eri turvallisuusalan oppilaitosten kesken.

Yhteiskunnan yleinen varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin sekä poikkihallinnollinen yhteistyö korostuvat tulevaisuudessa, koska vakavat ja laajat häiriöt saattavat yleistyä. Pelastusopiston varautumiskoulutus on tarpeeseen nähden aliresursoitua ja koulutuksia joudutaan priorisoimaan.

Pelastustoimi on ihmistyövoimaa hyödyntävä ala. Tehokkaan pelastustoimen edellytyksenä ovat riittävän henkilöstön varmistaminen sekä panostukset terveellisiin paloasemiin, kalustoon ja tietotekniikkaan. Merkittävien tietojärjestelmähankkeiden loppuunsaattaminen ja järjestelmien ajantasaisuus vaativat resursseja ja investointeja. Suunnittelussa on oltava pitkäjänteinen ja varmistettava resurssit koko tietojärjestelmien elinkaaren ajalta. Tämä koskee myös Pelastusopistoa.

Valtiontalouden näkymät ovat epävarmat ja selonteossa on tuotu esille, että lisäresurssitarpeisiineivoitane vastata suunnitelmakaudella 2022-2025 tarvetta vastaavalla tavalla. Resurssien ja toiminnalle asetettavien tavoitteiden tulee olla kuitenkin tasapainossa. Jos tarvittavaa lisärahoitusta ei saada, tulee selkeästi priorisoida toiminnot, eikä kohdistaa priorisoinnista aiheutuvaa kritiikkiä toimijoille, jotka toteuttavat tehtäviään niihin osoitetuin voimavaroin.



Riittävän osaavan henkilöstömäärän vahvistaminen

Pelastusopisto pystyy toteuttamaan koulutustehtävänsä siten, että tarvittava henkilöstömäärä saadaan turvattu. Tämä edellyttää kuitenkin riittävää resursointia. Vuodesta 2023 Pelastusopisto tarvitseepysyvään kehysrahoitukseensa 2,4 miljoonaa toimintaedellytystensä turvaamiseksi. Tähän sisältyvät mm. koulutusympäristöt, tarvittavat kalusto- ja tietojärjestelmäinvestoinnit ja toimitilakustannukset. Tämän lisäksi tarvitaan rahoitus pelastajalisäyksen toteuttamiseksi. Mikäli vuoteen 2030 mennessä tavoitellaan 1000 pelastajan lisäystä nykyisen koulutettavamäärän lisäksi, edellyttää se yhteensä noin 40 miljoonan euron rahoitusta.

Rahoituspäätökset tulee saada pikaisesti, koska koulutuksen suunnittelu ja opiskelijarekrytointi vaativat aikaa.

Rahoituksen lisäksi näin merkittävä pelastajaopiskelijoiden määrän lisäys aiheuttaa huolta opiskelijarekrytoinnista. Määrän nostaminen ei saa, eikä voi tapahtua valintakriteereitä laskemalla. Ikäluokat ovat pienentyneet merkittävästi, mikä näkyy hakijamäärien laskuna, vaikka ala edelleen onkin vetovoimainen. Riittävän hakijamäärän turvaamiseksi tarvitaan alan muiden toimijoiden kanssa toteutettavaa markkinointia, jolla tuodaan paitsi Pelastusopistoa, myös koko toimialaa esille houkuttelevana vaihtoehtona.

Keskiössä on pelastajatarpeen lisäys. On syytä huomata, että myös alipäällystö- ja päällystötehtävissä toimivien osalta tulevaisuudessa tulee lisätarpeita pelastajien määrän kasvaessa. Tämä on otettava huomioon pitkän aikavälin koulutus- ja rahoitussuunnitelmissa.

Helsingin pelastuskoulun rooli

Pelastusopisto on antanut oman lausuntonsa sisäministeriölle Helsingin pelastuskoulun toimiluvan jatkamisesta. Sisäministeri Ohisalo teki asiasta päätöksen 3.11.2021 ja myönsi toimiluvan toistaiseksi. Pelastusopisto korosti lausunnossaan sitä, että pelastuskoulun toimiluvan jatkaminen ei saa missään tapauksessa vaarantaa Pelastusopiston rahoitusta eli edellytti, että Helsingin kaupunki jatkossakin vastaa pelastuskoulun kustannuksista. Ministeri Ohisalon päätös on tulkinnanvarainen ja aiheuttaa huolta, onko tulevaisuudessa tilanne se, että Pelastusopisto ja pelastuskoulu kilpailisivat samoistavaltionrahoista. Mikäli päätetään valtion rahoittavan molempien oppilaitosten toiminnan, on oppilaitokset yhdistettävä hallinnollisesti ja organisatorisesti ja turvattava riittävä rahoitus. On huomattava, että kaksi erillistä toimipistettä on huomattavasti kalliimpi vaihtoehto kuin koulutuksen keskittäminen. Pelastuskoulu on korostanut lähihoitajakoulutustaan. On syytä huomata, että Pelastuskoulu ei itse tuota koulutusta, eikä sillä ole tutkinnonanto-oikeutta. Koulutus on ostettu terveydenhuoltoalan oppilaitoksesta vastaavalla tavalla kuin moni muukin pelastuslaitos Suomessa on tehnyt. Pelastusalan tutkintokoulutukseen kuuluu opetussuunnitelman mukainen koulutus. Valmistumisen ja työelämään siirtymisen jälkeenkukintyönantaja huolehtii tarvittavasta perehdytys- ja täydennyskoulutuksesta.

Pelastusopisto on jo nyt kasvattanut opiskelijamäärää määrällä, joka vastaa pelastuskoulun koulutusmäärää. Pelastusopiston näkemyksen mukaan koulutuksen keskittäminen Pelastusopistolle on kustannustehokkain vaihtoehto. Pelastusopistolla on olemassa koulutuksen edellyttämät tilat ja henkilöstö ml. eurooppalaisittainkin korkeatasoinen harjoitusalue.

Alueelliset koulutukset

Pelastusopistolla on kokemusta alueellisten koulutusten järjestämisestä niin pelastajakurssien kuin hätäkeskuspäivystäjäkurssien osalta useiden vuosien ajalta. Alueellisten kurssien toteuttaminen on huomattavasti kalliimpaa kuin Pelastusopistolla toteutettu koulutus. Lisäksi näilläkin kursseilla käytännön harjoituksia on toteutettu Pelastusopistolla, koska vastaavia simulaattoreita ja harjoitusaluetta ei ole



muualla Suomessa, eikä niitä ole mahdollista rakentaakaan muualle. Lisäksi Pelastusopistolla on havaittu, että alueellisten kurssien osalta sitoutuminen toimialaan on ollut heikompaa. Alueellisia koulutuksia toteutettaessa on huomioitava, että koulutukseen otettaessa kaikki hakijat ovat yhdenvertaisia, asuinpaikasta ei ole mahdollista antaa lisäpisteitä. Näin ollen Pelastusopistolla ei ole mahdollisuutta varmistaa, että alueelliselle kurseille hakeutuvat ja niistä valmistuvat tosiasiallisesti hakeutuvat alueelle töihin.

Kaksikielisten pelastajien koulutus edellyttää riittävää resurssointia. Pelastusopistolla on koke mustanäiden kurssien toteuttamisesta. Kaksikielisten kurssien tarpeellisuus on tiedostettu ja rahoitusta niihin on annettu useita kertoja. Niiden osalta on tunnustettava se tosiasia, että kurssikokoa ei välttämättä onnistuta saamaan yhtä suuriksi kuin suomenkielisten kurssien, mikä lisää yksikköhintaa. Pelastusopistoeivoiasettaa hakijoita sen enempää alueellisesti kuin kieliryhmään kuulumisen perusteella eriarvoiseen asemaan, vaan kaikkien hakijoiden on täytettävä valintakriteerit yhdenvertaisesti.

Pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan koulutusuudistus

Turvallisuusviranomaisten tehtäväkenttä ml. pelastustoimi on pysyvästi monimutkaistunut ja laajentunut, mikä on samalla moninkertaistanut osaamisvaatimustasoa. Jotta pelastustoimi ja hätäkeskustoiminta voivat vastata myös tulevaisuuden osaamisvaatimuksiin, on varmistettava koulutusjärjestelmän toimivuus. Osaavan ja riittävän henkilöstön saanti turvataan uudistamalla koulutusjärjestelmät.

Koulutusuudistuksen onnistunut toteutuminen vaatii luonnollisesti uudistuksien vaatimien resurssien varmistamisen lisäksi rohkeutta ja osaamista katsoa tulevaisuuteen pitkällä aikavälillä.

Koulutusuudistus pyrkii osaltaan vastaamaan selonteossa esille nostettuun eri taustoista tulevien ihmisten hakeutumiseen poliisi- ja pelastajakoulutukseen. Tämän tulee tapahtua suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti, mutta kuitenkin työelämän ja työtehtävien vaatimusten mukaisesti.

Rehtori

Mervi Parviainen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Pelastusopisto
08.11.2021 klo 12:58. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.